

OTEVŘENÁ VĚDA

AKADEMIE VĚD ČR

Mladí lidé ve vědě aneb kde se rodí budoucnost české vědy

Hlavní závěry empirické studie

Stáž jako kompas (2024/2025)

PROGRAM OTEVŘENÁ VĚDA

Otevřená věda je jedinečný program Akademie věd ČR, který dává středoškolákům příležitost vyzkoušet si skutečnou vědu přímo v laboratořích, knihovnách a výzkumných pracovištích AV ČR.

Na rok vědcem nebo vědkyní:

Autentická výzkumná zkušenost pro talentované středoškoláky.

Přímý mentoring a aktivní spolupráce:

Aktivní participace na reálném výzkumu v prostředí AV ČR.

Průběh stáží OV:

Roční cyklus: Výběrové řízení (listopad) -> Praktická stáž (leden-listopad) -> Studentská konference

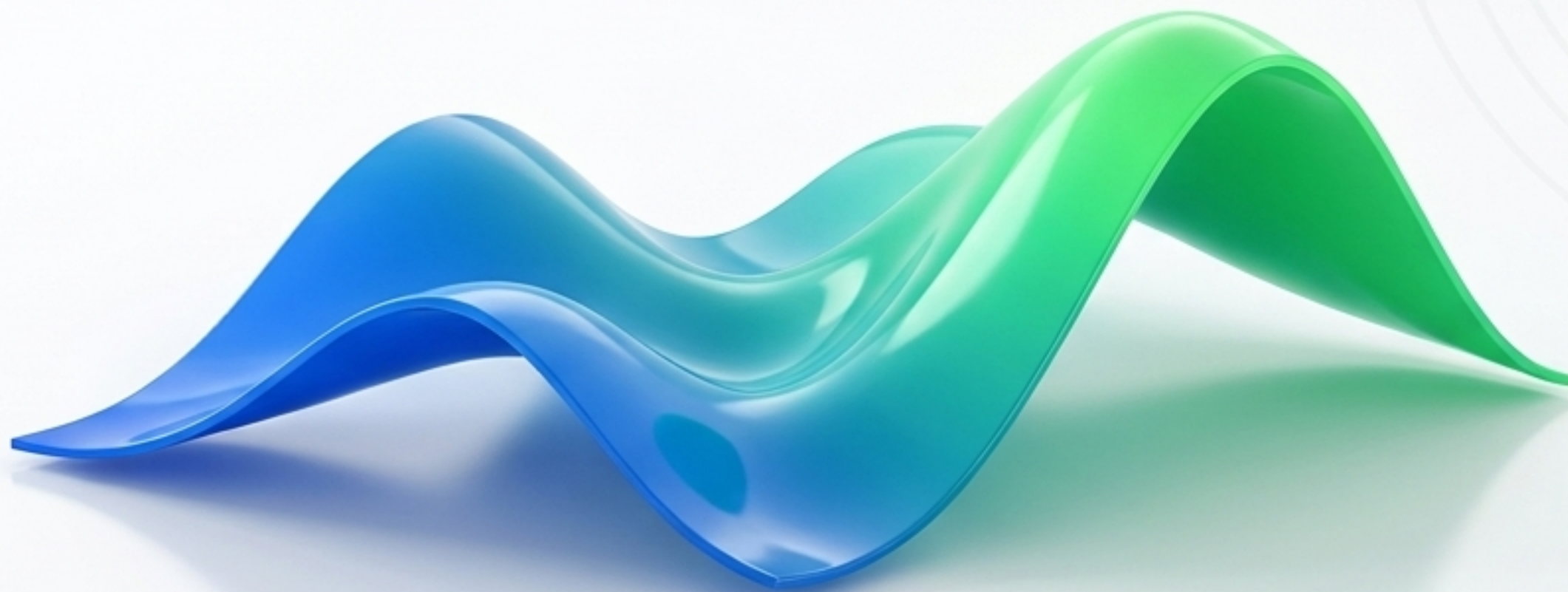
Rostoucí prestiž, převis poptávky a selektivita programu

Dlouhodobá expanze (2005–2026)

Kapacita programu vzrostla z cca 70 stáží v roce 2005 na 150 v roce 2026.

Statistiky ročníku 2026

Do ročníku 2026 bylo přijato jen 31% uchazečů, v přepočtu na přihlášky šlo o 15% z celkového počtu (studenti se mohou přihlásit na více stáží).

150

stáží v roce 2026 na **37 ústavech** Akademie věd ČR.

74000+

hodin praxe minimální předepsaný objem odborné praxe studentů v ročníku 2026.

132

aktuálně zapojených lektorů včetně několika bývalých stážistů, kteří se vrátili jako mentoři stáží.

Teoretický rámec: Stáž jako aktivátor „vědeckého Já“

Východiska: Odchod mladých talentů z vědy úzce souvisí i s chybějící profesní identifikací, stereotypy o vědecké práci a nedostatkem praktických zkušeností. Koncept anticipační socializace: Přejímání hodnot, norem a vzorců chování skupiny, jejímž členem se chce stážista v budoucnu stát (ještě před nástupem na VŠ).

Sebepojetí (kdo jsem)

Rozvíjení (vnímání) vlastního potenciálu, sebevědomí a identity v akademickém prostředí.

Dovednosti (co umím)

Získání praktických "tvrdých dovedností" (hard-skill), ale i schopností kooperace, práce v týmu, kritického myšlení apod.

Životní volby (kam směřuji)

Konverze "vědeckého sebevědomí" v přihlášku na vysokou školu, daný obor nebo následnou volbu profese.

Mechanismy posilování vědecké identity

„Nejde jen o dovednosti, ale o to, jestli si mladý člověk dokáže představit, že do vědy patří.“

Iničiační moment: Stáž OV

Autentická zkušenost (typicky první a jediná v průběhu SŠ) spouští proces identifikace s vědou, vědeckou profesí a prostředím.

Dekonstrukce stereotypů a posilování vědecké identity:

12 (10) měsíců praxe

Dlouhodobá a soustavná práce ve výzkumném týmu. Zažít reálnou vědu.

Přímý mentoring

Úzká spolupráce s vědci z Akademie věd České republiky. Zbořit stereotypy o vědecké práci.

Skutečné zapojení

Nejde o exkurzi, stínování práce, ale o podílení se na reálném výzkumu (vědecké práci). Budování silného „vědeckého Já“ je klíčové pro dlouhodobý zájem o obor a rozšiřování vědecké základny. Představit si „Já jako vědec/kyně“.

Studie „Kompas“: Sledování skutečných dopadů stáží

339

Absolventů programu zapojených do studie
Sledované ročníky: 2014–2021

První z řady longitudinálních výzkumů populace stážistů Otevřené vědy. Realizováno bylo na přelomu roku 2024/2025, kompletní studie byla publikována v dubnu 2025.

Cílová skupina: Absolventi programu stáží OV, kteří již v době dotazování ukončili středoškolské studium, konkrétně se jednalo o 8 ročníků stáží z let 2014 až 2021.

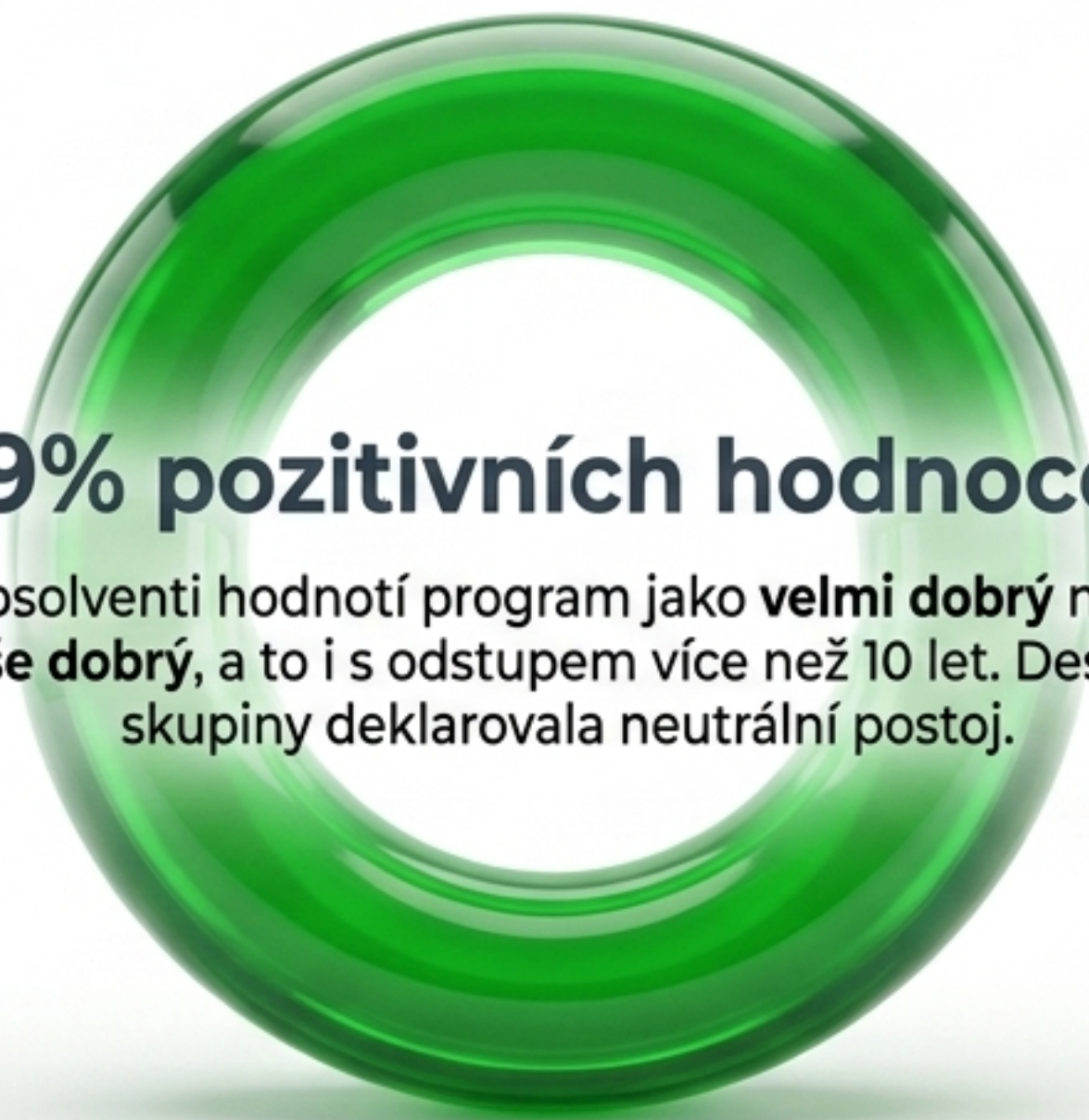
Výzkumný kontext: Pozor - nejedná se o běžnou středoškolskou populaci, ale o skupinu talentovaných a vysoce motivovaných mladých lidí. Vícenásobná selektivita počínaje výběrem uchazeče na stáž (příznivci vědy), přes možné zkreslení dané ochotou odpovídat (zkušenosti mohli poskytnout ti spíše úspěšnější a motivovanější).

Metodologie a cíle: Kvantitativní výzkum studijních a profesních trajektorií, vnímaných přínosů stáže pro další studium či praktické uplatnění získaných znalostí a dovedností. Zaměření na volbu vysokoškolského oboru a následné formování profesní identity.

Měřili jsme „konverzi mladého vědeckého talentu“.

Stáž OV: ohlas absolventů po letech

Hodnocení programu stáží Otevřené vědy vykazuje vysokou míru spokojenosti a dlouhodobý (subjektivně hodnocený) pozitivní dopad. Zkušenost ze stáže OV má trvalou formující hodnotu, která je stabilní i v dlouhém časovém odstupu.

89% pozitivních hodnocení

Absolventi hodnotí program jako **velmi dobrý** nebo **spíše dobrý**, a to i s odstupem více než 10 let. Desetina skupiny deklarovala neutrální postoj.

1,49 bodu

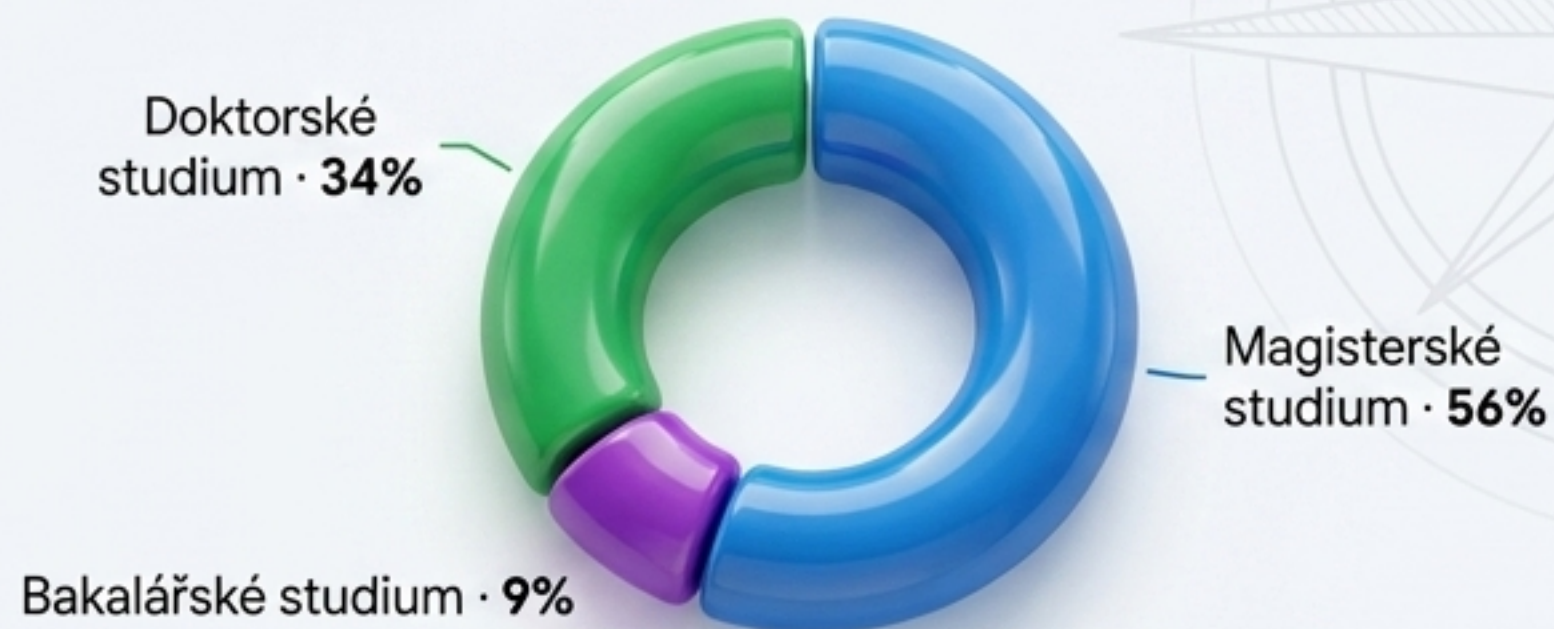
(z 5 možných) – Průměrná známka **kvality** programu na školní stupnici, což odpovídá nejlepšímu možnému hodnocení.

VŠ: Výrazné akademické aspirace a úspěšnost

98.2%

absolventů stáží OV bylo přijato na vysokou školu. Vzdělávací trajektorie jednoznačně potvrzují extrémně vysoké akademické aspirace a také úspěšnost v terciálním vzdělávání. Fáze studijního programu v době dotazování.

Starší kohorty (24 a více let)

Více než polovina absolventů z nejstarších ročníků již dosáhla magisterské úrovně, více než třetina pak přešla do doktorandského studia!

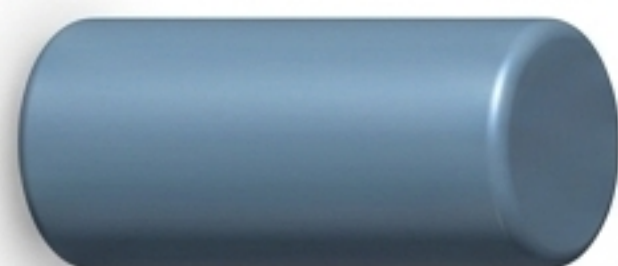
Mladší kohorty (19-23 let)

U mladších absolventů výsledek zrcadlí odlišný časový horizont, v němž se jednotlivé věkové skupiny pohybují. Čas je samozřejmě klíčovou intervenující proměnnou.

VŠ: doktorandské studium

Klasifikace respondentů dle ročníku ukončení školy. Starší 2012-2018 (retrospektivní hodnocení, dlouhodobý dopad). Mladší 2019-2021 (přechodná fáze, pozor vliv Covid-19). Nedávní 2022-2024 (čerstvé zkušenosti, přímé hodnocení). Srovnání účasti na doktorském studiu.

6–8 % Běžná populace ČR - Standardní podíl směřující k doktorskému studiu.

40,5 % Starší absolventi stáží **OV** - Účastníci, kteří ukončili SŠ v letech 2012-2018.

min. 5x vyšší pravděpodobnost zahájení doktorandského studia.

Program představuje extrémně efektivní inkubátor (nejen) pro budoucí vědeckovýzkumnou dráhu.

Stáže OV: Diverzita a rovné příležitosti

Program Otevřená věda se vyznačuje inkluzivním prostředím, kde je talent akcelerován nezávisle na genderové identitě. Genderová vyváženost a rovné příležitosti jsou základem našeho úspěchu.

Genderové složení účastníků

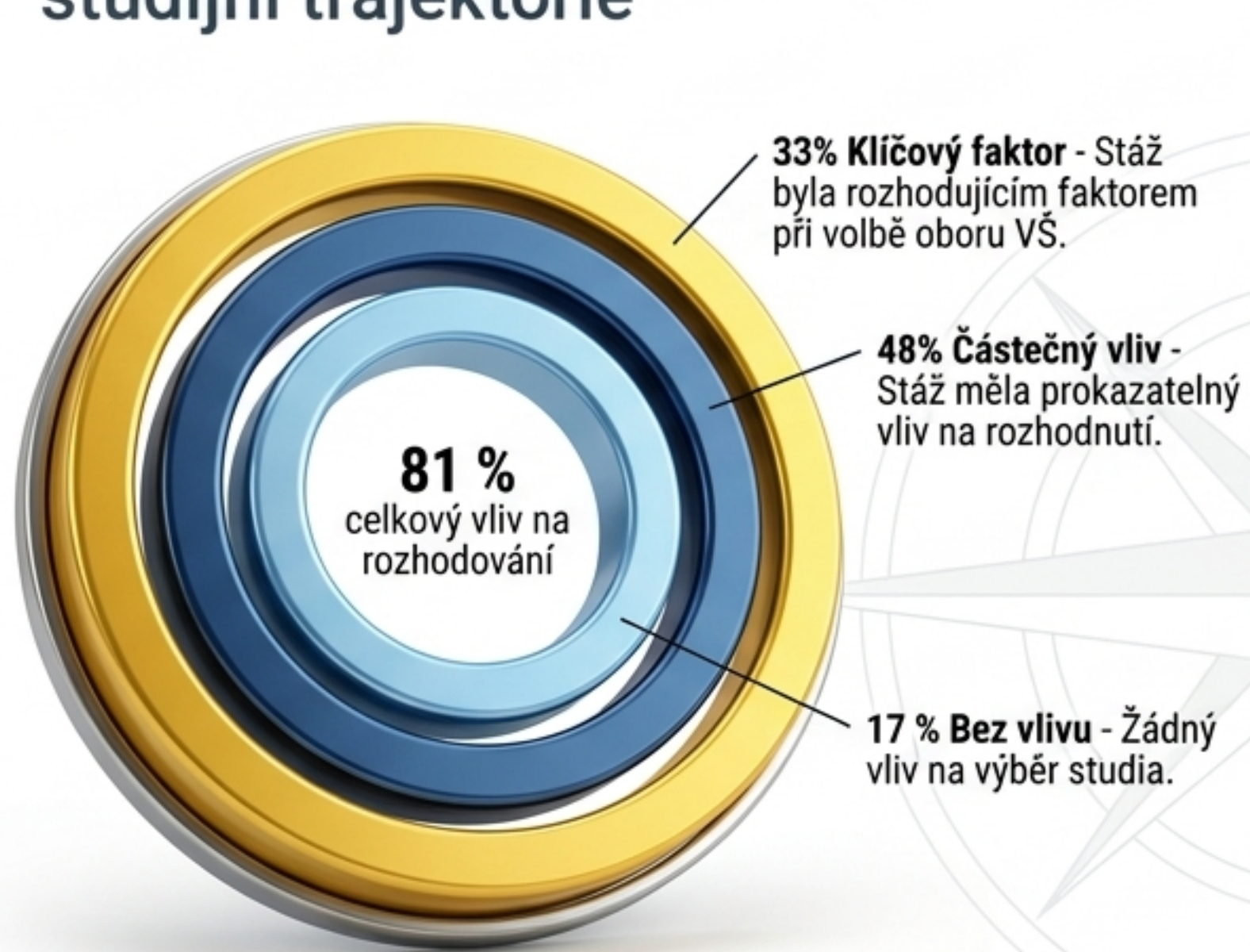

Rovné příležitosti, stejné výsledky. V rámci programu jsme nezaznamenali signifikantní rozdíly v míře:

- ✓ Spokojenosti s programem
- ✓ Úspěšnosti dokončení stáže
- ✓ Vstupu do VŠ studia nebo dokonce doktorandského studia.

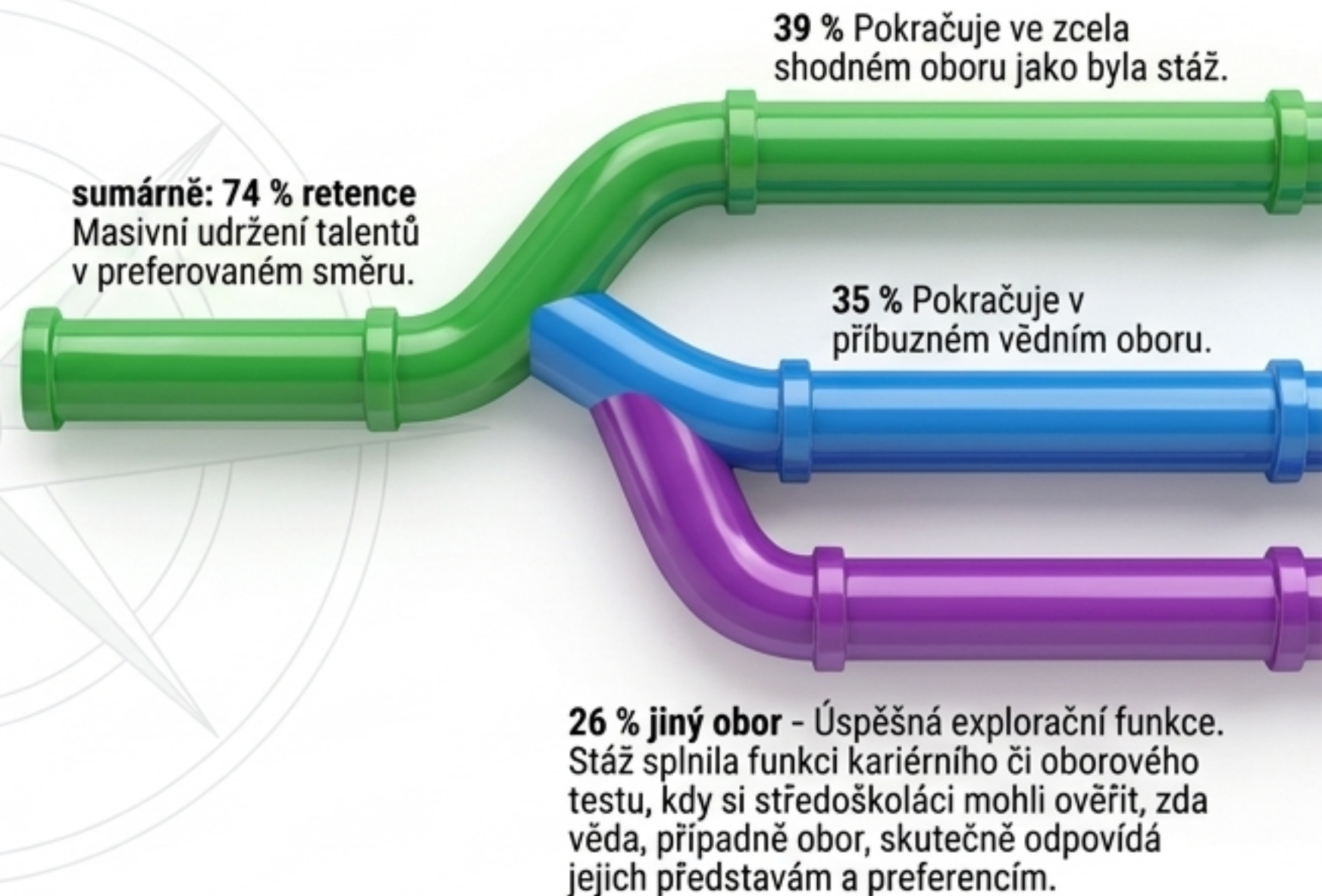
„Stáže OV představují striktně meritokratické prostředí, které akceleroje talent nezávisle na pohlaví.“

VŠ: vliv stáží na formování VŠ studijní trajektorie

8 z 10 stážistů deklarovalo, že Otevřená věda přímo ovlivnila jejich volbu vysokoškolského studia.

VŠ: skutečná retence talentu a explorační funkce programu

„Kompas není jen nadsázka. Tři čtvrtiny účastníků následují směr (obor) stáže v rámci studia na VŠ. Kompas je ale také cenný, pokud těm ostatním ukázal, že šli špatným směrem.“

SOČ: Katalyzátor talentu?

Absolventi programu Otevřená věda se výrazně nadprůměrně **zapojují** do soutěže SOČ a dosahují v ní mimořádných výsledků.

0,25%

Běžná populace - Podíl středoškoláků zapojených do SOČ.

36%

Absolventi OV – Výrazně vyšší podíl našich absolventů zapojených do SOČ.

22%

Celkově postupujících SOČ do celostátního kola - Podíl účastníků SOČ, kteří postoupili v 2025 do nejlepšíky.

50%

Absolventi OV v SOČ - Polovina účastníků stáží se dostala do státního kola SC (více než 2x častěji).

A kam absolventi stáží OV profesně směřují?

Na základě rozboru výpovědí 250 respondentů s pracovní zkušeností, jsme identifikovali základní kariérní profily:

Stávající zaměstnanci: rovnoměrné rozložení plných (26 %) a částečných (27 %) úvazků. Tento jev odráží typický souběh studijních povinností a profesních aktivit.

Sektor pracovní činnosti v kontextu vědy a výzkumu

Věda vs. ostatní sektory

AV ČR: Institucionální důvěra vs. reálná spolupráce

Idealitistická percepce vědecké práce

Vědecká činnost je stážisty vnímána jako **intelektuální proces poznávání**, nikoli primárně jako nástroj kariérního postupu.

Objevování nového

Věda je vnímána jako proces produkce nových poznatků, motivovaný intelektuálním zájmem. (Průměr 3,4)

Kolektivní spolupráce

Vědecká práce je chápána jako týmové úsilí a interdisciplinární spolupráce. (3,2)

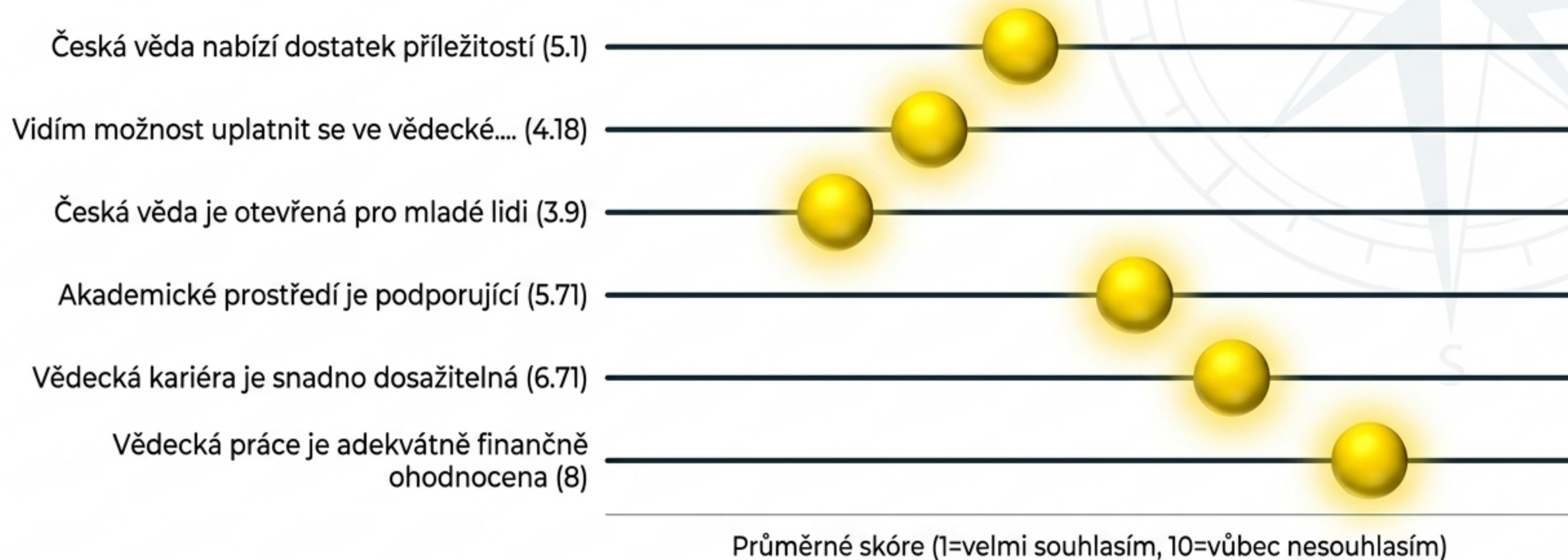

Meritokratická příležitost

Úspěch ve vědě je možný pro každého motivovaného, i když s určitou skepsí (4,6)

.... kontra finanční a institucionální bariéry

Kritické hodnocení finančních podmínek představuje zásadní demotivační faktor. Mezi absolventy panuje **skeptický postoj** i k dostupnosti vědecké kariéry a k celkové podpoře ze strany akademického prostředí.

Sebehodnocení vlastních kompetencí: Výrok „Cítím, že mám dostatek znalostí pro vědeckou práci“ dosáhl průměrné hodnoty 5.48. Sebehodnocení kompetencí ukazuje na přetrvávající pochybnosti části respondentů o vlastní odborné připravenosti.

Kompas funguje, ale terén je náročný

Stáže Otevření vědy vytváří hluboký psychosociální otisk, efektivně filtruje talenty, buduje vědeckou identitu a prokazatelně směřuje mladé lidi do akademické sféry a vědy a výzkumu.

Co funguje

Raná socializace, budování vědecké identity a úspěšné směřování talentů do znalostní ekonomiky.

Co je třeba řešit

Samotná socializace nestačí. Vnitřní motivace mladých lidí naráží na tvrdé strukturální a finanční bariéry.

„K reálnému udržení (mladých) talentů ve vědě je nezbytná cílená institucionální intervence, protože samotná socializace (stáž) k vyřešení problému nestačí.“

Stáže nejsou doplňkem vzdělávání. Jsou jedním z nejefektivnějších nástrojů, jak formovat budoucí vědce České republiky.

Závěrečná doporučení

Následující doporučení mohou sloužit jako strategické kroky pro transformaci stáží z izolované události v ucelenou a trvalou infrastrukturu pro rozvoj mladých vědců.

ROVNÝ PŘÍSTUP A ROZMANITOST: Zavedme vyšší příspěvky (např. na dojíždění) a aktivně podporujme například regionální zapojení.

ZLEPŠENÍ OBRAZU VĚDY: Posilujme roli programu Otevřená věda jako sebevědomého hlasu mladých výzkumníků.

KARIÉRNÍ PORADENSTVÍ: Nabídněme praktickou přípravu na vědeckou dráhu, včetně podpory pro doktorandské studium či grantový systém.

PÉČE O ABSOLVENTY: Zajistěme formální podporu, platformy pro sdílení zkušeností a aktivní budování oborové komunity.

DLOUHODOBÁ NÁVAZNOST: Vytvořme ucelené trajektorie, které provázejí talenty od středoškolského začátečníka přes pokročilého stážistu až po mentora.

Děkujeme za Vaši pozornost!

Pro hlubší vhled do tématu a další dotazy se na nás, prosím, obraťte nejlépe prostřednictvím e-mailu.

Relevantní dokumenty:

- Studie Stáž jako kompas (duben 2025)
- Bílá kniha Otevřené vědy (2024)
- Evaluace stáží OV 2024 (studentské perspektivy)
- Stáže OV 2025 (výsledky studentských evaluací)

Kontaktujte nás:

Nikola Dašková (projekt OV)
daskova@ssc.cas.cz

Martin Týc (výzkum)
tyc@ssc.cas.cz

OTEVŘENÁ VĚDA

AKADEMIE VĚD ČR